

Sygnatura akt XVIII C 895/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 28 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Magda Inerowicz

Protokolant: prot. sąd. Aleksandra Kubiłowicz

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2017r.,

na rozprawie

sprawy z powództwa: **S. W. (1)**

przeciwko: **Skarbowi Państwa – Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu**

o: **zapłatę**

1. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu na rzecz powódki kwotę 102.702,28 zł (słownie: sto dwa tysiące siedemset dwa złote i dwadzieścia osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 40.000 zł od dnia 11 marca 2014r. do dnia zapłaty,

od kwoty 11.000 zł od dnia 1 grudnia 2016r. do dnia zapłaty,

od kwoty 51.702,28 zł od dnia 24 maja 2017r. do dnia zapłaty,

2. w pozostałej części powództwo oddala,

3. kosztami procesu obciąża pozwanego i z tego tytułu:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 7.667 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

b) nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu w P. kwotę 4.748,54 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych wydatków.

/-/ M. Inerowicz

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 września 2012 r. wniesionym do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu powodowie S. W. (2) i M. W. (1), reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wystąpili przeciwko Skarbowi Państwa – Wojskowemu Zarządowi Infrastruktury w Poznaniu o zasądzenie kwoty 51.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wyrokowania do dnia zapłaty, wskazując że na dochodzoną kwotę odszkodowania składają się: kwota 40.000 zł tytułem odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości i kwota 11.000 zł tytułem odszkodowania za nakłady konieczne do poniesienia dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego na nieruchomości. Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że w dniu 1 stycznia 2004 r. weszło w życie rozporządzenie Wojewody (...) Nr 82/83 z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P. (Dziennik Urzędowy Województwa (...) Nr 200, poz. 3873) z powodu przekroczenia na terenach otaczających lotnisko dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku, spowodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych. Powodowie podnieśli, że są właścicielami nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), która jest zlokalizowana w pobliżu lotniska wojskowego P. – K.. Jego funkcjonowanie powoduje liczne uciążliwości dla właścicieli okolicznych nieruchomości, ograniczając możliwości korzystania z nich zgodnie z przeznaczeniem. Powołane ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości dotyczą także nieruchomości powodów, zlokalizowanej w strefie „C” obszaru ograniczonego użytkowania. Z natury ograniczeń wprowadzanych na terenie obszaru ograniczonego użytkowania wynika, że tereny stają się upośledzone funkcjonalnie w stosunku do roli spełnianej przed utworzeniem przedmiotowego obszaru. Korzystanie z nieruchomości dla celów mieszkaniowych jest bowiem funkcjonalnie powiązane z zapleczem usługowym, w skład którego wchodzi: szpitale, szkoły i domy opieki, a wprowadzenie ww. ograniczeń powoduje, że cała okolica przestaje się rozwijać w sposób jaki miałby miejsce w normalnym porządku rzeczy. Nieruchomość powodów nie posiada zabezpieczeń, eliminujących uciążliwości wynikające z oddziaływania lotniska na środowisko naturalne, w szczególności z emitowanego hałasu. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia powodowie wskazali art. 136 ust. 2 w zw. z art. 129 ust. 2 i 136 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (k. 3-74).

W odpowiedzi na pozew z dnia 7 stycznia 2013 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zakwestionował roszczenie powodów co do zasady i co do wysokości oraz podniósł zarzut przedawnienia podając, że powodowie w terminie 3. lat, od kiedy dowiedzieli się o szkodzie i podmiocie odpowiedzialnym nie wystąpili z pozwem o zapłatę odszkodowania. Wskazał dodatkowo, że wartość nieruchomości powodów nie uległa zmniejszeniu, jak też powodowie w zakreślonym przez ustawodawcę 2-letnim terminie nie poczynili nakładów w związku z usytuowaniem nieruchomości w strefie „C” obszaru ograniczonego użytkowania. Wystąpienie powyższych okoliczności stanowi formalnoprawną podstawę roszczeń opartych o przepisy art. 129 i 136 ustawy o ochronie środowiska. Pozwany zaprzeczył nadto, że zaktualizowały się przesłanki do zapłaty odszkodowania określone w art. 136 ust. 2 w zw. z art. 129 ust. 2 i 136 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (k. 81-88).

Pismem z dnia 13 lutego 2013 r. strona powodowa wskazała, że roszczenie nie wygasło wskutek prekluzji, gdyż dochowano 2-letniego terminu do zgłoszenia roszczeń. Dodatkowo podniesiono, że roszczenie powodów nie uległo przedawnieniu, gdyż termin przedawnienia w niniejszej sprawie wynosi 10 lat. Nie można bowiem traktować roszczenia powodów jako roszczenia o naprawienie szkody spowodowanej czynem niedozwolonym, co zostało potwierdzone w orzecznictwie (k. 92-104).

Postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu zawiesił postępowanie w sprawie w trybie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. ze względu na śmierć powoda M. W. (1) (k. 337-338).

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu – na wniosek powódki – podjął postępowanie z udziałem S. W. (2) jako spadkobierczyni zmarłego M. W. (1) (k. 343-347).

Pismem z dnia 28 lutego 2017 r. (doręczonym pozwanemu w dniu 23 maja 2017r.) powódka rozszerzyła żądanie pozwu o kwotę 51.702,28 zł i wobec tego wniosła o zasądzenie od pozwanego kwoty 102.702,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12 września 2012 r. do dnia zapłaty, na którą to kwotę łączną składają się kwoty: 49.300 zł tytułem zmniejszenia wartości nieruchomości powódki oraz 53.402,28 zł tytułem nakładów koniecznych do przywrócenia prawidłowego klimatu akustycznego na nieruchomości (k. 384-388).

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2017 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu na podstawie art. 17 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 193 § 2 k.p.c. uznał się rzeczowo niewłaściwym i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu jako właściwemu rzeczowo i miejscowo do jej rozpoznania (k. 387).

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka jest współwłaścicielką nieruchomości położonej przy ul. (...) w P. stanowiącej działkę nr (...), obręb S., dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...).

Nieruchomość powódki zlokalizowana jest w P. na terenie Osiedla (...), w granicach pierwszej najbardziej eksponowanej na hałas strefy ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego w P. – K.. Osiedle (...) obejmuje swoim zasięgiem najdalej wysuniętą na południe część P.; jest to osiedle o niskiej zabudowie mieszkaniowej i usługowej, graniczące od wschodu z lotniskiem wojskowym P. – K.. Nieruchomość ta położona jest wśród zabudowy jednorodzinnej; dostęp do środków komunikacji miejskiej oraz infrastruktury handlowej i usługowej należy uznać jako poprawny dla pełnionej funkcji. Nieruchomość uzbrojona jest w sieć elektryczną, wodociągową, gazową, kanalizację sanitarną i bezpośredni dostęp do dróg publicznych – ul. (...). Częścią składową działki jest jednorodzinny, niepodpiwniczony, dwukondygnacyjny budynek mieszkalny z poddaszem nieużytkowym oraz budynek gospodarczy. Niezabudowana część gruntu za budynkiem gospodarczym wykorzystywana jest jako ogródek przydomowy. Nieruchomość gruntowa zabudowana budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym w zabudowie wolnostojącej położona jest na obszarze ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego P. – K..

Bezpośrednio przed utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla terenu, na którym znajduje się nieruchomość powódki obowiązywał plan zagospodarowania przestrzennego miasta P. zatwierdzony uchwałą z dnia 6 grudnia 1994 r. nr X/58/II/94. Ww. plan stracił moc z dniem 31 grudnia 2003 r. Przedmiotowa nieruchomość jest położona na terenie, dla którego nie ma aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego.

Okoliczności niesporne, nadto dowód: odpis księgi wieczystej (k. 27-32); wydruk z Centralnej Bazy Danych Ksiąg Wieczystych (k. 33-41); dokumentacja dotycząca przedmiotowego budynku (k. 42-74); opinia biegłej sądowej A. K. (2) z dnia 6 czerwca 2013 r. (k. 114-157); opinia biegłego sądowego K. R. z dnia 10 marca 2014 r. (k. 202-233); opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 23 listopada 2016 r. (k. 351-360), postanowienie z dnia 22.06.2016r. (k. 344).

Lotnisko w K. istnieje od II W. Światowej. Użytkowane jest jako miejsce startów i lądowań samolotów odrzutowych od lat 60-tych. Do końca 2003 r. stacjonowały tam samoloty MIG 21, od 2004 r. stacjonują i latają samoloty I.. Od listopada 2006 r. stacjonują na tym lotnisku, startują i lądują samoloty F-16.

Okoliczności bezsporne – fakt powszechnie znany.

W piśmie z dnia 18 października 2005 r. doręczonym pozwanemu w tym samym dniu powódka z mężem wezwała pozwanego przedsądowo do zapłaty odszkodowania w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K., w tym do zapłaty kwoty 48.263 zł tytułem zmniejszenia wartości nieruchomości oraz kwoty 17.780,56 zł tytułem nakładów rewitalizacyjnych.

Jednocześnie wnioskiem z dnia 18 października 2005 r. (wniesionym do Sądu Rejonowego w Poznaniu tego samego dnia) strona powodowa wezwała pozwanego do próby ugodowej w sprawie o zapłatę odszkodowania w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K., w tym o zapłatę kwoty 48.263 zł tytułem zmniejszenia wartości nieruchomości oraz 17.780,56 zł tytułem nakładów rewitalizacyjnych.

W odpowiedzi na powyższe, pismem z dnia 14 grudnia 2005 r. pozwany oświadczył, że nie wyraża zgody na zawarcie ugody w związku z dochodzonym roszczeniem.

Dowód: pismo z dnia 18 października 2005 r. wraz z prezentatą pozwanego (k. 22-23); wniosek o zawiązanie do próby ugodowej z dnia 18 października 2005 r. (k. 24-25); pismo pozwanego w postępowaniu o zawarcie ugody z dnia 14 listopada 2005 r. (k. 26).

Wojewoda (...) wydał w dniu 17 grudnia 2003 roku Rozporządzenie nr 82/03 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P.. Rozporządzenie to utworzyło obszar ograniczonego użytkowania podzielony na pięć stref oznaczonych literami A-E w zależności od odległości od lotniska K. i w zależności od poziomu hałasu. Obszar ograniczonego użytkowania stanowił teren ograniczony linią, na której długotrwały poziom hałasu w porze nocnej jest równy 45 dB (granica obszaru ograniczonego użytkowania). Granice strefy B wyznaczała: granica strefy A i linia, na której długotrwały poziom hałasu w porze dziennej jest równy 55 dBA oraz granica terenu lotniska. W załączniku nr 3 do rozporządzenia Wojewoda określił ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenów, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenów na obszarze ograniczonego użytkowania. W strefie C przewidziano zakaz tworzenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zakaz budowy szpitali, domów opieki i budynków związanych ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, takich jak szkoły, przedszkola, internaty, domy dziecka itp., zakaz tworzenia obszarów A ochrony uzdrowiskowej. Jako wymagania techniczne dotyczące budynków wskazano, iż w nowopowstających i istniejących budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej należy zapewnić właściwy klimat akustyczny poprzez stosowanie przegród zewnętrznych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

Powołane wyżej Rozporządzenie Wojewody weszło w życie 1 stycznia 2004 roku (ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa (...) z 17 grudnia 2003 roku nr 200).

W dniu 31 grudnia 2007 r. Wojewoda (...) wydał Rozporządzenie nr 40/07 zmieniające rozporządzenie z dnia 17 grudnia 2003 r. o wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania. Obszar ograniczonego użytkowania został wprowadzony na terenie, gdzie hałas przekracza 45 dB. Zmiany dotyczyły granic obszaru ograniczonego użytkowania, podziału na strefy, dopuszczalnych poziomów hałasu w strefach oraz sposobu korzystania z poszczególnych terenów i wymagań technicznych dotyczących budynków. Rozporządzenie utworzyło obszar ograniczonego użytkowania podzielony na trzy strefy oznaczone cyframi: I, II, III w zależności od odległości od lotniska K. i w zależności od poziomu hałasu. W strefie I obowiązuje zakaz budowania szkół, szpitali i innych budynków związanych ze stałym pobytem dzieci, młodzieży i osób starszych. Mieszkańcy tej strefy mogą domagać się wykupienia przez wojsko nieruchomości. Obszar strefy I wyznaczają linia biegnąca wzdłuż granicy terenu lotniska, stanowiąca wewnętrzną granicę strefy I oraz obwiednia złożona z linii, na której dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych jest równy 60 dB i linii, na której dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A od operacji naziemnych i pozostałych źródeł hałasu związanych z funkcjonowaniem lotniska jest równy 55 dB, stanowiąca zewnętrzną granicę strefy I.

Powołane wyżej Rozporządzenie Wojewody weszło w życie 22 lutego 2008 roku .

Dopuszczalne wartości dźwięków A przenikających do pomieszczeń przeznaczonych do przebywania ludzi w budynkach mieszkalnych określa polska norma PN-87/B-02151/02. Zgodnie z ww. normą dopuszczalny równoważony poziom dźwięku A w pomieszczeniach mieszkalnych wynosi w dzień 40 dB i w nocy 30 dB. Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony długotrwałym, średnim poziomem dźwięku A spowodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych dla budownictwa jednorodzinne wynosi w dzień 60 dB i w nocy 55 dB. Granica normy fizjologicznej hałasu tj. granica poziomu hałasu odczuwalna dla uczestników rynku nieruchomości, wynosi 35 dB. Natomiast polska norma PN-B-02151-3:1999 normuje wymaganą izolacyjność akustyczną przegród budowlanych.

Okoliczności bezsporne, nadto dowód: pismo (...) Urzędu Wojewódzkiego z dnia 21 kwietnia 2005 r. (k. 42-43); opinia biegłej sądowej A. K. (2) z dnia 6 czerwca 2013 r. (k. 114-157); opinia biegłego sądowego K. R. z dnia 10 marca 2014 r. (k. 202-233); opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 23 listopada 2016 r. (k. 351-360).

Nieruchomość powódki jest położona w strefie I obszaru ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego w K., gdzie w środowisku zewnętrznym dopuszczone zostało występowanie uciążliwości akustycznych znacznie przekraczających dopuszczalne poziomy hałasu obowiązujące na terenach zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej poza obszarem ograniczonego użytkowania. Dla liczby operacji lotniczych i organizacji lotów podanej przez zarządzającego dla stanu docelowej aktywności, wewnątrz budynku powódki należy oczekiwać znacznych przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu równoważnego hałasu, określonych normą PN-87/B-02151/02 (wymagania normy dotyczą warunków wewnątrz pomieszczeń, przy zamkniętych drzwiach i oknach). Własności dźwiękoizolacyjne przegród zewnętrznych budynku – przy założeniu funkcjonowania lotniska w sposób określony dla stanu docelowego – nie odpowiadają również wymaganiom normy PN-B- (...) -3:1999. Niezgodność z wymaganiami przywołanych norm dotyczy budynku w stanie na dzień 1 stycznia 2004 r. i stanu aktualnego. Zamontowane okna PCV w łazience spowodowało niewielkie zmniejszenie przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w łazience.

Zapewnienie wymaganego komfortu akustycznego w pomieszczeniach chronionych z uwzględnieniem działalności lotniska wymaga zwiększenia izolacyjności przegród zewnętrznych. Projektowanie zabezpieczeń akustycznych nie może ograniczać się aktualnie do występujących przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu – zgodnie z zaleceniami normy PN-B-02151-3:1999 należy uwzględnić dane perspektywiczne. Informacje dotyczące prognozowanej intensywności operacji lotniczych zostały przedstawione przez zarządzającego lotniskiem w opracowanej w grudniu 2007 roku „Analizie porealizacyjnej dla lotniska wojskowego P. – K.”, stanowiącej podstawę zmiany granic obszaru ograniczonego użytkowania. Jakkolwiek deklarowana liczba operacji lotniczych nie została dotychczas osiągnięta, zarządzający nie dokonał formalnej zmiany ustaleń dotyczących stanu docelowego, ograniczając się jedynie do udokumentowania stanu istniejącego. W związku z powyższym nie ma podstaw do uznania dotychczasowych formalnych ustaleń dotyczących stanu prognozowanego za nieobowiązujące.

Niezbędne zmiany w zakresie adaptacji akustycznej budynku mieszkalnego polegają na wymianie okien w pomieszczeniach chronionych na układy okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, a także zwiększeniu izolacyjności akustycznej ścian zewnętrznych pomieszczeń podlegających ochronie akustycznej oraz części stropu budynku (nad pokojami). Wycena opisanych zmian dotyczących okien wymaga zastosowania stawek cenowych właściwych dla produktów o nietypowo wysokich izolacyjnościach akustycznych oraz uwzględnienia zwiększonego zakresu prac i zużycia materiałów w stosunku do rutynowo wykonywanej w budownictwie powszechnym wymiany okien. W takiej sytuacji nie ma zastosowania standardowa oferta cenowa producentów, dotycząca okien o niewielkich izolacyjnościach akustycznych.

Gdyby środowisko zewnętrzne w otoczeniu budynku nie było poddane ponadnormatywnemu oddziaływaniu hałasów lotniczych, dopuszczonemu w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania, istniejące aktualnie własności dźwiękoizolacyjne przegród zewnętrznych w budynku pozwalałyby na zachowanie właściwych warunków akustycznych wewnątrz pomieszczeń podlegających ochronie akustycznej – zgodnych z normą PN-87/B-02151/02 – oraz spełniałyby wymogi normy PN-B-02151-3:1999, dotyczącej minimalnych wymaganych własności dźwiękoizolacyjnych. Stwierdzenie to dotyczy zarówno stanu budynku w dniu 1 stycznia 2004 r., jak i stanu aktualnego na dzień sporządzenia opinii. Potrzeba poniesienia ww. nakładów, celem zapewnienia komfortu akustycznego wymaganego obowiązującą normą, spowodowana jest zatem wyłącznie koniecznością ochrony przed hałasem wynikającym z działalności lotniska wojskowego w P. – K.. Wskazany stan bazuje na danych dotyczących intensywności operacji lotniczych, które zostały określone przez zarządzającego lotniskiem, tj. Wojskowy Zarząd Infrastruktury i są zawarte w opracowanej w grudniu 2007 roku „Analizie porealizacyjnej dla lotniska wojskowego P. – K.”, stanowiącej podstawę zmiany granic obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska. Ewentualna zmiana ustaleń dotyczących organizacji lotów, w szczególności dotycząca ograniczenia liczby startów podczas jednej nocy do 4., ma zasadniczy wpływ na przedmiotowe ustalenia.

Wartość nakładów celem adaptacji budynku mieszkalnego i zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w związku z usytuowaniem nieruchomości powódki w strefie I obszaru ograniczonego użytkowania, uwzględniając również nakłady na usprawnienia dotyczące wentylacji pomieszczeń stanowią kwotę 53.402,28 zł.

Utrata wartości prawa własności do nieruchomości powódki (szkoda majątkowa) w związku z jej położeniem na ograniczonym obszarze użytkowania lotniska wojskowego wynosi 49.300 zł.

Dowód: opinia biegłej sądowej A. K. (2) z dnia 6 czerwca 2013 r. (k. 114-157); opinia uzupełniająca biegłej sądowej A. K. (2) z dnia 3 kwietnia 2015 r. (k. 278-281); opinia biegłego sądowego K. R. z dnia 10 marca 2014 r. (k. 202-233); opinia uzupełniająca biegłego sądowego K. R. z dnia 23 kwietnia 2015 r. (k. 283-287); opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 23 listopada 2016 r. (k. 351-360); opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. W. z dnia 21 września 2017 r. (k.404).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dowodów.

Sąd dał wiarę powołanym dokumentom stanowiącym podstawę ustaleń faktycznych, gdyż nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości sądu co do ich prawdziwości i autentyczności. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Ustalenia faktyczne w sprawie Sąd oparł także na opiniach biegłych sądowych:

- opinii biegłej rzeczoznawcy w zakresie ochrony przed hałasem A. K. (2) z dnia 6 czerwca 2013 r. (uzupełnionej opinią ww. biegłej z dnia 3 kwietnia 2015 r.);
- opinii biegłego w dziedzinie szacowania nieruchomości K. R. z dnia 10 marca 2014 r. (uzupełnionej opinią ww. biegłego z dnia 23 kwietnia 2015 r.);
- opinii biegłego w specjalności konstrukcyjno-budowlanej J. W. z dnia 30 listopada 2016 r. (uzupełnionej opinią ww. biegłego z dnia 21 września 2017 r.).

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż opinia biegłego podobnie jak inne dowody podlega ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia ją pod tym względem to szczególne kryteria oceny, które stanowią poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (vide: wyrok SN z dnia 15 listopada 2002 roku, V CKN 1354/00, LEX nr 77046).

W ocenie Sądu **opinia biegłej sądowej A. K. (2)** nie budzi żadnych wątpliwości pod względem merytorycznym i w całości stanowiła podstawę dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych. Należy wskazać, iż biegła posiada niezbędną wiedzę i doświadczenie zawodowe, pozwalające wydać opinię na wskazany przez Sąd temat. Wnioski, wyciągnięte przez biegłą, są logiczne i przekonujące. Opinię biegłej sądowej A. K. (2), obszerną i szczegółową, Sąd uznał za w pełni przekonującą. W tym miejscu trzeba podkreślić, że Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane obydwie strony, co zresztą najczęściej jest prawie niemożliwe, gdyż opinia korzystna dla jednej strony, nie przekonuje strony przeciwnej. Wystarczy zatem, że opinia jest przekonująca dla Sądu, który wiążąco też ocenia, czy biegły wyjaśnił wątpliwości zgłoszone przez stronę (zob. wyrok SN z dnia 19 maja 1998r., II UKN 55/98, OSNP 1999/10/351).

Należy również wskazać, że strona pozwana nie przedstawiła dowodów, zdolnych podważyć konkluzje opinii biegłej A. K. (2). Polemika pozwanego z opinią pozostaje gołosłowna. Należy podkreślić, że biegła A. K. (2) wyjaśniła w sposób zrozumiały metodologię swojej pracy. Mając na względzie pismo pozwanego z dnia 12 lipca 2013 r. (k. 166-174) kwestionujące wnioski opinii biegłej w zakresie: metodyki wyliczeń, w oparciu o którą ustalono wartość izolacyjną materiałów koniecznych do rewitalizacji akustycznej budynku, przedstawienie danych materiałowych na poparcie twierdzeń dotyczących stanów faktycznych będących podstawą ustaleń, wyjaśnienie wysokości pomiarów lotów samolotów wraz z ich udokumentowaniem oraz określenie metodyki obliczeń w odniesieniu do wskaźników

izolacyjności akustycznej – biegła precyzyjnie ustosunkowała się do tychże zarzutów w piśmie uzupełniającym opinię. Podkreślić trzeba w tym względzie wyjaśnienia biegłej, która doprecyzowała, że izolacyjność akustyczna w ramach zaproponowanej adaptacji akustycznej przegrody nie została określona metodą obliczeniową, albowiem konstrukcje przegród po adaptacji akustycznej na ogół nie znajdują dokładnego odzwierciedlenia w dostępnych źródłach (w tym w katalogach izolacyjności akustycznych przegród przebadanych przez Instytut (...) w W.). Wobec powyższego – ze względu na rozbieżności pomiędzy wyliczeniami teoretycznymi, a praktycznie uzyskiwanymi podczas badań laboratoryjnych nad izolacyjnościami akustycznymi złożonych, wielowarstwowych przegród budowlanych – ich izolacyjność biegła oszacowała w oparciu o dostępną literaturę, informacje podawane przez producentów materiałów budowlanych, a zwłaszcza katalogi izolacyjności akustycznych przebadanych przez Instytut Techniki Budowlanej w Warszawie (katalogi nr 369/2002 oraz ITB 293/1990), a także „Wytyczne projektowe” firmy Rockwool, zeszyt 6, „Rozwiązania akustyczne”. Niezależnie od powyższego biegła określiła przyjętą metodykę badań w zakresie zastosowania wskaźnika izolacyjności akustycznej RA2 w odniesieniu do hałasu lotniczego w rejonie nieruchomości powołując się na zapisy norm PN-B-02151-3:1999 oraz PN-EN ISO 717-1:1999, wskazując nadto że w realiach niniejszej sprawy nie zachodziła konieczność ustalenia dokładnej wysokości lotu samolotów nad rejonem zamieszkania powodów. Biegła odniosła się również do kwestii wyników badań izolacyjności akustycznej folii FD-1 dokumentującej własności dźwiękoizolacyjne folii oraz wątpliwości pozwanego w przedmiocie zastosowania wskaźników adaptacyjnych w tym Rw (C; Cw) – co dodatkowo zwiększyło walor dowodowy opinii z dziedziny akustyki. Mając na względzie ostateczną ocenę opinii biegłej podkreślić należy wreszcie stanowcze i nie pozostawiające wątpliwości wyjaśnienia odnośnie przepisów prawnych będących podstawą wydania opinii, tj. zapisów z rozporządzenia nr 40/07 Wojewody (...) z dnia 31 grudnia 2007 r. dotyczące konieczności zapewnienia w budynkach chronionych klimatu akustycznego zgodnego z Polskimi Normami. W takim stanie rzeczy za nieuzasadnione uznać należało dalsze kwestionowanie opinii biegłej A. K. (2) przez pozwanego wobec jego stanowiska wyrażonego w pismach z dnia 25 sierpnia 2015r. (k. 299) i 15 września 2015 r. (k. 308-310).

Przystępując do oceny **opinii biegłego sądowego K. R.**, wstępnie Sąd podkreśla że wskazany biegły posiada niezbędną wiedzę i doświadczenie zawodowe, pozwalające wydać opinię na wskazany przez Sąd temat. Biegły sądowy K. R. sporządził wiele opinii w zbliżonych rodzajowo sprawach dotyczących obniżenia wartości nieruchomości w związku z utworzeniem strefy ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. i P. - K., a także co do wyceny nakładów koniecznych dla zapewnienia prawidłowego klimatu akustycznego w budynku, określonych opinią biegłego akustyka. Wnioski, wyciągnięte przez biegłego są logiczne i przekonujące, a opinia obszerna i szczegółowa. Biegły wskazał, na czym oparł się wydając opinię, z jakich korzystał źródeł i jaką posłużył się metodologią. W sposób zrozumiały przedstawił wnioski opinii oraz w jaki sposób do nich doszedł.

Biegły uzasadnił przyjętą metodologię określenia utraty wartości rynkowej nieruchomości powódki, określając zasady przyjęcia w ramach ww. metodologii współczynnika spadku wartości nieruchomości oraz zasady wyceny przedmiotowej nieruchomości. Sposób dokonania wyceny nieruchomości jest przy tym prawidłowy, w szczególności zgodny z działem VI ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz wymogami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. z 2004 r., Nr 207, poz. 2109). Biegły określił wartość nieruchomości w podejściu porównawczym metodą korygowania ceny średniej, co jest zgodne z § 4 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Podkreślić trzeba, że to do biegłego należy wybór jednej ze wskazanych w tym przepisie metod. Wydając opinię biegły sądowy K. R. dysponował przy tym wiedzą z zakresu obrotu nieruchomościami, reakcji lokalnego rynku na wprowadzenie strefy ograniczonego użytkowania, jak również posiłkował się wyliczeniami i opracowaniami odnośnie spadku wartości nieruchomości usytuowanych w pobliżu lotnisk. Biegły, w szczególności, posiłkowo dokonał analizy wartości nieruchomości przed zaistnieniem szkody według stanu na dzień 1 stycznia 2004 r. i cen na dzień sporządzenia opinii, z czego wywiedziono iż działalność lotniska wojskowego P. - K. i wprowadzenie strefy ograniczonego użytkowania związanej z hałasem odczuwany na objętej nią nieruchomości wraz z ograniczeniami w zakresie wykonywania prawa własności wynikające z tego OOU są czynnikami, które wpływają na spadek jej wartości.

Podkreślenia jednocześnie wymaga, że biegły odniósł się do zarzutów stron wskazanych w pismach: pozwanego z dnia 30 kwietnia 2014 r. (k. 241-245) oraz strony powodowej z dnia 6 maja 2014 r. (k. 246-248), wskazując dlaczego twierdzeń w nich zawartych nie można uznać za zasadne. W tym względzie biegły przekonująco wyjaśnił, że sporządził opinię w niniejszej sprawie zgodnie z przepisami prawa i standardami zawodowymi obowiązującymi na datę wyceny, a podstawą dokonanych ustaleń było przekroczenie dopuszczalnych przez prawo poziomów hałasu w środowisku oraz uwzględnienie przy zastosowanej metodologii badań przepisów z ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 135), co z kolei było przesłanką do wydania przez Wojewodę (...) rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2003 r, tworzącego obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – K.. W konsekwencji biegły wyjaśnił budzącą wątpliwości stron przyjętą metodę wyceny w oparciu o ceny transakcyjne nieruchomości w strefie OOU i poza strefą – w mieście P. i na terenach bezpośrednio z miastem sąsiadującym, a także uwzględnił w wyjaśnieniach wątpliwości w zakresie wyliczenia współczynnika utraty wartości nieruchomości przy dodatkowych (wskazywanych przez powódkę) założeniach. W takim stanie rzeczy biegły zarówno w opinii zasadniczej, jak i w opinii uzupełniającej uzasadnił, dlaczego przyjęte do wyliczeń nieruchomości ocenił jako podobne, opierając się dodatkowo na doświadczeniu, obserwacji rynku, wizji lokalnej. Podkreślił, że świadomość uczestników rynku ma bezpośredni wpływ na uzyskiwane na rynku nieruchomości ceny, a więc posiada bezpośredni wpływ na ich wartość rynkową. W związku z powyższym w opinii określa się całą szkodę spowodowaną położeniem szacowanej nieruchomości na obszarze ograniczonego użytkowania według jej stanu na dzień 1 stycznia 2004 r. i cen na dzień sporządzania opinii. Zaznaczył ponadto, że wartości współczynnika spadku podane w opinii odzwierciedlają różnicę wartości (ubytek) nieruchomości podobnych położonych na i poza obszarem ograniczonego użytkowania.

Mając na względzie konieczność dalszego określenia wartości i rodzaju nakładów jakie musi ponieść strona powodowa celem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego dla nieruchomości będącej podstawą dla dochodzenia roszczenia w niniejszej sprawie, Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego z dziedziny budownictwa na ww. okoliczność, zastrzegając że biegły winien ustalić wysokość nakładów według cen aktualnych przyjmując stan faktyczny z dnia 1 stycznia 2004 r. oraz porównać stan budynku zgodnie z wymogami rozporządzenia Wojewody (...) nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 r., uwzględniając ponadto wnioski opinii zasadniczej i opinii uzupełniającej biegłej A. K. (2) (postanowienie z dnia 3 sierpnia 2015 r. – k. 290).

W konsekwencji, podstawą dokonania kolejnych ustaleń faktycznych przez Sąd była **opinia biegłego sądowego J. W.**, która – w ocenie Sądu – uczyniła w pełni zadość postawionej tezie dowodowej. Biegły w przejrzysty sposób przedstawił wnioski opinii, z uwzględnieniem materialnoprawnych i formalnych podstaw jej wydania, źródeł danych o rynku nieruchomości oraz konkluzji opinii biegłej A. K. (2). Wskazać w tym miejscu należy, że w lakonicznej, niemniej stanowczej i logicznej – w świetle już obszernego materiału dowodowego – opinii uzupełniającej biegły J. W. odniósł się do zarzutów pozwanego wyrażonych w piśmie z dnia 28 lutego 2017 r. (k. 372-374). Wobec powyższego biegły wyjaśnił, że sporządzona przez niego opinia miała określić wartość nakładów, których zakres rzeczowy został określony w opinii biegłej A. K. (2), a do zadań biegłego nie należała weryfikacja wskazanych przez biegłą ustaleń. Nadto – odpowiadając na wątpliwości pozwanego co do sporządzenia wyceny nakładów ma wymianę okien bez uwzględnienia możliwości wykorzystania okien dotychczas znajdujących się w budynku powódki – biegły wskazał że rozwiązania bazujące na podwójnych oknach stosowane są w przypadku kiedy nie ma możliwości wyprodukowania okna pojedynczego o wysokich parametrach izolacyjności akustycznej. Okna podwójne budowane są na ogół na jednej szerokiej ościeżnicy, tak skonstruowanej aby możliwe było swobodne otwieranie podwójnych skrzydeł, a w przypadku okien istniejących – dokładanie kolejnego okna może być zadaniem dość skomplikowanym (a czasami niemożliwym technicznie), wymagającym dodatkowych przeróbek i w efekcie powiązane to jest z dodatkowymi kosztami. Biorąc pod rozwagę ww. spójne wyjaśnienia, Sąd uznał przedmiotową opinię w całości za ekspertyzę rzetelną, uwzględniającą wszystkie aspekty sprawy.

W ostateczności – mając na względzie wynikłą w toku niniejszego postępowania wielość zarzutów w szczególności strony pozwanej – Sąd ostatecznie podkreśla, że w przypadku oceny prawidłowości oceny biegłego zawierającej elementy operatu szacunkowego, niezadowolenie strony z opinii biegłego nie może stanowić wyłącznej podstawy do uwzględnienia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego. Granicę obowiązku prowadzenia

przez Sąd postępowania dowodowego wyznacza ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy, zaś okoliczność, iż opinia nie ma treści odpowiadającej stronie nie stanowi wystarczającego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z opinii innego biegłego (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 20 stycznia 2017 r., I ACa 750/16, LEX nr 2233045). Podkreślenia nadto wymaga, że specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności tej opinii z zasadami doświadczenia życiowego, logiki i wiedzy powszechnej. Odwołanie się przez Sąd do tych kryteriów oceny stanowi należyte i wystarczające uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłego za przekonującą (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r. II CK 572/04 LEX nr 15656).

W takim stanie rzeczy – finalnie – Sąd uznał powołane w części poświęconej rekonstrukcji stanu faktycznego sprawy konkluzje ww. biegłych za miarodajne i istotne dla wydania rozstrzygnięcia końcowego w niniejszym postępowaniu.

Sąd zważył, co następuje:

W rozpatrywanej sprawie powódka domagała się – ostatecznie – zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 102.702,28 zł z wraz ustawowymi odsetkami od dnia 12 września 2012r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za nakłady konieczne do poniesienia dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynku mieszkalnym położonym na nieruchomości powódki oraz utraty wartości nieruchomości na skutek uciążliwości związanych z wprowadzeniem oou lotniska K..

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa wskazując na brak spełnienia przesłanek warunkujących odpowiedzialność Skarbu Państwa, a przede wszystkim na wygaśnięcie roszczeń związanych z utworzeniem strefy ograniczonego użytkowania.

S. W. (1) przede wszystkim wykazała swoją legitymację czynną w niniejszej sprawie. Początkowo tabularnymi właścicielami przedmiotowej nieruchomości byli – we wspólności majątkowej małżeńskiej – S. W. (1) oraz M. W. (2), który zmarł 28 listopada 2015r. w P.. Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2016r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu stwierdził, że spadek po M. W. (2) nabyła w całości jego żona S. W. (1). Z tego względu stwierdzić należy, że na powódkę przeszły – na zasadzie sukcesji uniwersalnej – wszelkie roszczenia majątkowe przysługujące M. W. (2), skierowane przeciwko pozwanemu w niniejszej sprawie.

W dalszej kolejności, z uwagi na podniesione przez pozwanego zarzuty formalne, wskazać należy, że przewidziana w przepisach art. 129-136 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r., nr 25, poz. 150 ze zm., zwanej dalej p.o.ś) odpowiedzialność odszkodowawcza ukształtowana została, jako ustawowy obowiązek zrekompensowania szkód wynikłych dla właścicieli nieruchomości (użytkowników wieczystych, a w pewnym zakresie także innych uprawnionych rzeczowo) z wprowadzenia uregulowań prawnych, które zawężają możliwości korzystania z tych nieruchomości. Rekompensowany przedmiot, a także metoda naprawy szkody pokrewna jest odpowiedzialności odszkodowawczej za negatywne dla właściciela konsekwencje w zakresie korzystania z nieruchomości, wynikłe z częściowego jej wywłaszczenia (art. 124 w zw. z art. 128 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.), a szczególnie przewidzianym w art. 125 ust. 2 i 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami obowiązkom przedsiębiorcy korzystającego z koncesji, której realizacja powoduje konieczność ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości. Jest to odpowiedzialność za działania zgodne z prawem, w rozpatrywanym wypadku - za skutki ograniczenia sposobu korzystania ze środowiska, zalegalizowane aktem prawa miejscowego o ustanowieniu obszaru ograniczonego użytkowania, dopuszczającego przekroczenie norm hałasu wokół lotniska. Przesłankami odpowiedzialności są: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08, OSNC-ZD 2009/4/103). Podmiot, ze względu na działalność, którego utworzony został obszar ograniczonego użytkowania, z chwilą jego ustanowienia uzyskuje pozycję analogiczną do zajmowanej przez podmioty wykonujące swoje prawa podmiotowe. Jego działanie,

mimo że narusza standardy ochrony środowiska także poza zajmowanym terenem, uznane bowiem zostało w art. 135 ust. 1 p.o.ś. za konieczne ze względu na ważne interesy społeczne. Tego rodzaju odpowiedzialność nie mieści się w kategoriach odpowiedzialności deliktowej. Wprawdzie obecnie dominuje pogląd, że odpowiedzialność deliktowa może być także skutkiem działań zgodnych z prawem, ponieważ pojęcie czynu niedozwolonego w wyniku rozwoju reguł odpowiedzialności utraciło charakter opisowy, zaś bezprawność działania nie stanowi immanentnej cechy czynu niedozwolonego, jednak z reguły wyłącza się z tej kategorii i uznaje za odrębny reżim wynikającą z ustawy odpowiedzialność za szkody wynikłe z wykonywania praw podmiotowych i zrównanych z nimi uprawnień realizowanych w ważnym interesie społecznym. Roszczenia odszkodowawcze wywodzone z tych źródeł odpowiadają wymaganiom art. 361-363 k.c. Są roszczeniami majątkowymi, podlegającymi przedawnieniu (art. 117 § 1 k.c.), przy czym - nie będąc roszczeniami deliktowymi - podlegają przedawnieniu na zasadach ogólnych wynikających z art. 118 k.c.

Wprowadzony w art. 129 ust. 4 p.o.ś. termin 2-letni do „wystąpienia z roszczeniem”, biegnący od dnia wejścia w życie roszczeń ustanowionych w ust. 1-3 tego przepisu, wyłożony został w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 r. (II CSK 216/08, nie publ. poza bazą Lex nr 577165), jako zawity termin do zgłoszenia roszczeń, niebędący terminem przedawnienia. Terminy zawite stanowią kategorię odrębną, bardziej rygorystyczną od przedawnienia, co pozwala na jedynie bardzo ograniczone stosowanie analogii do przepisów o przedawnieniu. Analogia nie może przy tym służyć zmianie przedmiotu terminu zawitego. Jeśli więc art. 129 ust. 4 p.o.ś. ustanawia dwuletni termin do wystąpienia z roszczeniem, rozumianym, jako zgłoszenie roszczenia zobowiązanemu, to jego znaczenie wyczerpuje się z chwilą dokonania takiego zgłoszenia. O przerwie biegu terminu można mówić wówczas, kiedy czynność ograniczona tym terminem nie została wykonana, lecz przed upływem terminu strony podjęły inne działania wskazujące na wolę dobrowolnego zrealizowania obowiązku, dla którego istotne znaczenie miała terminowa czynność. Jeżeli jednak w terminie wykonano czynność docelową, to czynność ta osiąga skutek, kończąc bieg terminu. W rozpatrywanym wypadku terminowe (w dniu 13.10.2005r.) zgłoszenie pozwanemu roszczenia z art. 129 Prawa ochrony środowiska – pismem z 18.10.2005r., doręczonym pozwanemu w tym samym dniu - spowodowało, że roszczenie to nie wygasło. Na tę konstatację nie wpływa fakt, że w dniu 22 lutego 2008 roku weszło w życie Rozporządzenie Wojewody (...) z 31 grudnia 2007r. nr 40/07 zmieniające rozporządzenie nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 r. o wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania, gdyż, zgodnie z judykaturą SN, stanowiło ono – choć w zmienionym zakresie - kontynuację stanu wynikającego z Rozporządzenia nr 82/03.

Ponieważ było to roszczenie majątkowe, co do którego zastosowanie znajduje art. 117 § 1 k.c. - uznać trzeba, że podlegało przedawnieniu. Przepisu ustawy o ochronie środowiska nie zawierają szczególnych postanowień oznaczających termin przedawnienia tego roszczenia. Ponieważ nie jest to roszczenie wynikające z reżimu odpowiedzialności deliktowej, nie ma podstaw do zastosowania art. 442¹ § 1 k.c. Przyjąć więc należy, że roszczenie przewidziane w art. 129 ust. 2 p.o.ś. przedawnia się w terminie ogólnym z art. 118 k.c. Termin ten biegnie od chwili powstania roszczenia - to znaczy od dnia wprowadzenia ograniczeń korzystania z nieruchomości w drodze ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, od tego momentu bowiem roszczenie jest wymagalne i może być dochodzone od zobowiązanego. Problem dopuszczalności równoległego biegu terminu przedawnienia i terminu zawitego do podjęcia czynności pozasądowej, powodującej zachowanie terminu nie ma znaczenia, ponieważ terminy te nie kolidują ze sobą i spełniają różne funkcje - termin zawity umożliwia zobowiązanemu, w krótkim czasie, uzyskanie wiedzy o liczbie i charakterze kierowanych do niego roszczeń, termin przedawnienia zaś wyznacza granice czasowe umożliwiające uprawnionym wystąpienie na drogą sądową o realizację roszczeń terminowo zgłoszonych. Współwystępowanie różnych terminów jest dopuszczane w polskim prawie cywilnym (por. np. art. 563, art. 571 i art. 568 k.c., jako przykład współwystępowania dwóch terminów zawitych, czy art. 847 i art. 848 k.c. przewidujące współlistnienie terminu zawitego i terminu przedawnienia; vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II CSK 161/13, Lex/El nr 1433722). Zatem wniesienie pozwu w niniejszej sprawie w dniu 12 września 2012 r., nastąpiło przed upływem 1- - letniego terminu przedawnienia tego rodzaju roszczeń.

Powódka w piśmie z dnia 18 października 2005 r. wystąpiła do pozwanego z roszczeniem odszkodowawczym. W dniu 18 października 2005 r. zawezwała pozwanego do próby ugodowej. Jak wskazano, przepis art. 129 ust. 4 u.p.o.ś.

wymaga zachowania do dochodzenia roszczeń o odszkodowanie 2-letniego terminu. Przepis ten należy interpretować w ten sposób, że - w przypadku ograniczeń korzystania z nieruchomości będących następstwem utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania (art. 135 u.p.o.ś.) - roszczenia, o których mowa w tym przepisie należy zgłosić w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego do organu obowiązane do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości, o którym mowa w art. 136 ust. 2 u.p.o.ś.

Zdaniem Sądu, jak już wyżej wskazano, termin ten dla powódki nie powinien być również ponownie liczony od dnia wejścia w życie rozporządzenia Wojewody (...) z dnia 31 grudnia 2007r. nr 40/07 (Dziennik Urzędowy Województwa (...) z 22 stycznia 2008r. roku nr 1, poz. 1 – dalej Rozporządzenie nr 40/07), tj. od dnia 22 lutego 2008r. Powyższy akt prawny powodował bowiem jedynie formalnoprawną zmianę umiejscowienia nieruchomości powódki w określonej strefie ograniczonego użytkowania (w strefie „I”, zamiast dotychczasowej strefy „C”). Zauważyć należy jednak, że zasadnicze ograniczenia dotyczące nieruchomości powódki powstały już na skutek wejścia w życie rozporządzenia w wersji pierwotnej, nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 roku. Nowelizacja rozporządzenia odnoszącego się do stref ograniczonego użytkowania lotniska, jako niezminiająca faktycznych ograniczeń dotyczących korzystania z nieruchomości, nie mogła już spowodować wygaśnięcia roszczeń powódki. Tym samym, termin prekluzyjny należy liczyć od chwili wejścia w życie pierwszego rozporządzenia i został dochowany poprzez doręczenie pozwanemu, w dniu 18 października 2005 r. przedsądowego wezwania do zapłaty odszkodowania. Podkreślić należy w tym miejscu ponownie trzeba, że do zachowania prawa dochodzenia przed sądem roszczeń, o których mowa w art. 129 p.o.ś. wystarczające jest zgłoszenie przez poszkodowanego żądania obowiązanemu do naprawienia szkody (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 6 lipca 2011r., VI Aca 14/11, publ. Lex nr 852391). Wykładnia językowa przepisu art. 129 ust. 4 u.p.o.ś., w którym jest mowa o wystąpieniu z roszczeniami, co znaczeniowo jest terminem szerszym od terminu dochodzenia roszczeń i mieści w sobie także zgłoszenie przez poszkodowanego ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości żądań, o których mowa w art. 129 ust. 1-3 u.p.o.ś., obowiązanemu do ich wykonania (por. wyrok SN z dnia 10 października 2008 r., II CSK 216/2008, LexPolonica nr 2396916).

Wskazać również należy, iż powódka w toku postępowania rozszerzyła powództwo. W uznaniu Sądu roszczenie powódki nie wygasło i w tym zakresie. Nie było zatem przeszkód, aby w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym w szczególności przeprowadzenia opinii biegłych, powódka dokonała jego sprecyzowania lub zmiany wysokości w zakresie powołanej już podstawy faktycznej i prawnej. Przyjęcie powyższych wniosków jest konsekwencją wyróżniania w nauce prawa, obok roszczeń materialnoprawnych, roszczeń formalnych czy procesowych. Roszczenie formalne (procesowe) ze swej istoty może ewoluować albowiem do czasu zamknięcia rozprawy nie jest wiadomym (w ujęciu teoretycznym) czy roszczenie stronie w ogóle przysługuje, a jeżeli tak to w jakiej wysokości. Nie można wymagać od strony powodowej aby w określonym przez ustawodawcę relatywnie krótkim terminie 2 lat od wejścia w życie aktu prawnego przydającego jej normę prawną (uprawnienie) skonkretyzowała w sposób definitywny swoje roszczenie wobec przeciwnika procesowego. Gdyby taki wymóg istotnie obciążał poszkodowanego to pozycję Skarbu Państwa w procesach takich jak w niniejszej sprawie uznać należałoby jako bezpodstawnie uprzywilejowaną, a sam proces iluzoryczny albowiem postępowanie dowodowe w sprawie miałoby na celu weryfikację luźnego szacunku strony powodowej w dacie wnoszenia pozwu, często nie popartego fachowymi danymi (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 5.06.2013r., I Aca 391/13).

Wskazać należy, że zgodnie z art. 129 ust 1 p.o.ś., jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Zgodnie z ustępem 2 ww. artykułu, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę. Odnosząc się do podstawy prawnej roszczenia powódki wskazać należy, że przewidziana w art. 129 p.o.ś. odpowiedzialność odszkodowawcza obejmuje także te szkody, które wynikają z przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emitowanego hałasu. Artykuł 135 ust. 1 p.o.ś., przewidujący możliwość ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, jest wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 144 ust. 1 p.o.ś., zgodnie z którą eksploatacja instalacji w rozumieniu art. 3 pkt 6 p.o.ś., nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska. Wyjątek ten polega na tym, że na terenie obszaru

ograniczonego użytkownika eksploatacja instalacji może powodować przekroczenie standardów jakości środowiska. W art. 129 - 136 p.o.ś. ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści (cuius damnum eius periculum). Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą. Zgodnie z art. 136 ust 3 p.o.ś. w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Pozwany podnosił, że nie można domagać się zwrotu tych nakładów, jeżeli nie zostały przez powódkę poniesione. Wskazać należy, że w judykaturze sądów apelacyjnych, jak i Sądu Najwyższego (np. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 29 lutego 2009 r.) przesądzone, że powyższe nakłady należą się także wówczas, jeżeli właściciel ich nie dokonał. Nadto podkreślić należy, że wykładnia językowa art. 136 ust 3 p.o.ś. nie prowadzi do wniosku, że tylko w przypadku poniesienia przedmiotowych nakładów można żądać ich zwrotu. Ustawodawca użył określenia „także koszty poniesione”, co mogłoby wskazywać na koszty już wydatkowane w celu wypełnienia wymagań technicznych w OOU. Jednak odwołanie do art. 129 ust. 2 oraz słowo „także” wskazują, że jest to tylko jedna ze szkód, które podlegają naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2. Przy dokonywaniu wykładni wskazanego przepisu należy wziąć pod uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 ustawy p.o.ś. jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zatem należy przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Ustęp 3 art.136 ustawy prawo ochrony środowiska został wprowadzony z dniem 28 lipca 2005 r., a więc już w czasie, kiedy obowiązywało rozporządzenie wojewody z 2003 r. o wprowadzenia OOU. Jako element szkody uznano „także koszty poniesione”, a nie „wyłącznie koszty już poniesione”, przepisu art. 136 ust 3 ustawy p.o.ś. nie można traktować jako zawężającego zakres odszkodowania wskazany w art. 129 ust.2 cyt. ustawy. Ten zaś mówi jedynie ogólnie o obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości (por: wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 10 kwietnia 2008 r. I ACa 2/08, M.Prawn. 2010/12/692). Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wpłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem (por. uchwała Sądu Najwyższego z 15 listopada 2001r. III CZP 68/01, OSNC 2002, z.6, póż. 74; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 lipca 2013 r. I ACa 388/13, LEX nr 1356638).

Wskazać należy, że szkoda w majątku powódki przejawiająca się w konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych powstała już w dacie wejścia w życie Rozporządzenia Wojewody (...) z dnia 17 grudnia 2003 r., czyli 1 stycznia 2004 roku, a następnie Rozporządzenia Wojewody (...) z 31 grudnia 2007 r. które zmieniał pierwsze rozporządzenie. Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody (...) z 17 grudnia 2003 r. w strefie C obowiązywał zakaz tworzenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zakaz budowy szpitali, domów opieki i budynków związanych ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, takich jak szkoły, przedszkola, internaty, domy dziecka itp., zakaz tworzenia obszarów A ochrony uzdrowiskowej. Jako wymagania techniczne dotyczące budynków wskazano, iż w nowopowstających i istniejących budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej należy zapewnić właściwy klimat akustyczny poprzez stosowanie przegród zewnętrznych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

Natomiast zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody (...) z 2007 r. w strefie I obowiązuje zakaz budowania szkół, szpitali i innych budynków związanych ze stałym pobytom dzieci, młodzieży i osób starszych. Mieszkańcy tej strefy mogą domagać się wykupienia przez wojsko nieruchomości. Zgodnie z załącznikiem nr 3 do ww. rozporządzenia w strefie tej obowiązuje nakaz zmiany funkcji istniejących budynków na niepodlegające ochronie akustycznej lub zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. Kryteria poprawności klimatu akustycznego wewnątrz pomieszczeń określa norm PN-87/B-02151/02 „Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem pomieszczeń w budynkach. Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w pomieszczeniach”. Zgodnie z ww. normą dopuszczalny równoważony poziom dźwięku A w pomieszczeniach mieszkalnych wynosi w dzień 40 dB i w nocy 30 dB, w kuchni i pomieszczeniach sanitarnych wynosi w dzień 45 dB, w nocy – 40 dB. Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony długotrwałym, średnim poziomem dźwięku A spowodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych dla budownictwa jednorodzinne wynosi w dzień 60 dB i w nocy 55 dB. Natomiast polska norma PN-B-02151-3:1999 normuje wymaganą izolacyjność akustyczną przegród budowlanych.

Z opinii biegłej A. K. i biegłego J. W. wynika, że w miejscu lokalizacji budynku mieszkalnego powódki przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu i w związku z tym występuje niedobór izolacyjności akustycznej w pomieszczeniach chronionych budynku mieszkalnego. W związku z powyższym powódka musi ponieść nakłady celem zapewnienia odpowiedniej izolacyjności akustycznej o wartości 53.402,28 zł.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 w zw. z art. 129 ust. 1 u.p.o.ś. odszkodowanie służy, jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się ograniczone. Z art. 129 ust. 2 p.o.ś. wynika zaś, iż szkodą jest także zmniejszenie wartości nieruchomości, co koresponduje z pojęciem straty w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., przez którą rozumie się między innymi zmniejszenie aktywów. Obniżenie wartości nieruchomości stanowi przy tym wymierną stratę, niezależnie od tego czy właściciel ją zbył, czy też nie zamierza podjąć w tym kierunku żadnych działań, nieruchomość jest bowiem dobrem o charakterze inwestycyjnym.

Stosownie do art. 135 § 1 u.p.o.ś. obszary ograniczonego użytkowania m.in. dla lotniska tworzy się jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu. Wymieniony obszar dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy obecnie - zgodnie z art. 135 ust. 2 u.p.o.ś. - sejmik województwa, w drodze uchwał (a wojewoda w drodze rozporządzenia, przed nowelizacją przytoczonego przepisu), zaś dla zakładów lub innych obiektów, niewymienionych w art. 135 ust. 2 u.p.o.ś., rada powiatu, w drodze uchwały (art. 135 ust. 3 u.p.o.ś.). Tworząc obszar ograniczonego użytkowania, wskazane organy określają granice obszaru, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne budynków oraz sposób korzystania z terenów wynikające z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy porealizacyjnej albo przeglądu ekologicznego (art. 135 ust. 3a u.p.o.ś.). Tworzące obszar ograniczonego użytkowania uchwała sejmiku województwa (rozporządzenie wojewody) albo uchwała rady powiatu - po ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 2 i art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449) - stają się aktami prawa miejscowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak już wskazano, ukształtował się pogląd, zgodnie z którym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości według art. 129 ust. 2 p.o.ś. jest także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. W związku z ustanowieniem takiego obszaru pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści rozporządzenia (zwłaszcza dotyczących ograniczeń zabudowy), lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie

rozporządzenia dochodzi do zawężenia granic własności (art. 140 w związku z art. 144 k.c.) i tym samym ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na obszarze ograniczonego użytkowania, który będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje, w tym - hałasu. Nie ma przekonującego argumentu za takim ograniczeniem odpowiedzialności na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś. Właściwe jest natomiast dążenie do kompleksowego uregulowania skutków ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, prowadzących do obniżenia wartości nieruchomości.

Z ustaleń Sądu wynika, że utrata wartości prawa własności do nieruchomości powódki (szkoda majątkowa) w związku z jej położeniem na ograniczonym obszarze użytkowania lotniska wojskowego wynosi 49.300 zł.

Mając powyższe na względzie, Sąd – na podstawie powołanych wyżej przepisów - orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O roszczeniu odsetkowym Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Dla określenia momentu, od którego pozwany popadł w opóźnienie z zapłatą należnego powódce odszkodowania należało mieć na uwadze, że z ostateczną wysokością szkody strony mogły poznać się dopiero z chwilą wydania opinii przez biegłego sądowych K. R. (co do zmniejszenia wartości nieruchomości) i J. W. (co do wartości nakładów), a w części obejmującej rozszerzone powództwo – pozwany pozostawał w opóźnieniu od dnia następnego od doręczenia pozwanemu odpisu pisma w rozszerzonym żądaniem (art. 455 kc). Na wcześniejszym etapie postępowania, jak już wskazano powyżej, powódka nie mogła określić precyzyjnie wysokości żądania, zaś pozwany nie mógłby jej zweryfikować.

Należy przy tym podkreślić, że przyjęcie takiego rozwiązania przez Sąd nie podważało celu roszczenia odsetkowego, a którym jest kompensacja szkody wynikającej z niemożności korzystania przez wierzyciela z należnych mu pieniędzy. Zasądzenie odsetek od daty zgłoszenia żądania czy też wytoczenia powództwa prowadziłyby zatem do efektu podwójnego wynagrodzenia powódce niemożności korzystania z należnych jej pieniędzy.

Odsetki ustawowe z tytułu opóźnienia:

- od kwoty 40.000 zł należało zatem zasądzić od dnia następnego od dnia wydania opinii przez biegłego K. R. tj. od dnia 11 marca 2014r.,
- od kwoty 11.000 zł należało zasądzić od dnia następnego od dnia wydania opinii przez biegłego J. W. tj. od dnia 1 grudnia 2016r.,
- a od kwoty 51.702,28 zł (w pozostałej części tj. w zakresie rozszerzonego powództwa: o kwotę 9.300 zł z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości oraz 42.402,28 zł z tytułu nakładów na rewitalizację akustyczną) od dnia 24 maja 2017 r. tj. od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu, przez Sąd, odpisu pisma powódki zawierającego rozszerzenie powództwa (k. 390 zpo), albowiem pozwany w tej dacie miał wiedzę o wysokości żądania powódki ponad kwotę 51.000 zł. Żądanie odsetkowe dotyczące wcześniejszego okresu podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt. 2 wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Powództwo, z wyjątkiem żądania odsetkowego, zostało uwzględnione w całości, a zatem Sąd obowiązek poniesienia kosztów postępowania w całości nałożył na stronę pozwaną. W konsekwencji należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki kwotę 7.667 zł, na którą składały się, poniesione przez powódkę opłata od pozwu w kwocie 2.550 zł i wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powódki w kwocie 3.600 zł (§ 2 ust. 1 i 2, § 3 ust. 1, § 4 ust. 2 i § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Dz.U. z 2013r., nr 490), 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, 1.500 zł tytułem uiszczonych zaliczek.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. z 2010r., nr 90, poz. 594 ze zm.) należało ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4.748,54 zł tytułem wydatków związanych ze sporządzeniem opinii przez biegłych sądowych pokrytych dotychczas ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu (łącznie wysokość kosztów sporządzenia opinii wyniosła 6.248,54 zł – 1.500 zł zaliczki = 4.748,54 zł).

/-/ M. Inerowicz